

Toe “ ’n Roondweg” nog gin roondweg was

Johan Kwast

Et duurgoande vekeer van Almelo naar Hengel of ansum, beweug zich vroger, kroonklend, dwas duur Boorn. Natuurlijk was lang nich alman doar bliej met. Um völ van dat vekeer boeten ’t doarp te holen, zol d’r ne roondweg kommen. Als ie vanof Zeanderen kwammen, bieje “Platenkamp” d’r op en bieje “ ’t Schip” d’r wier of. ’t Har vanzölf nogal wat haken en ogen, mear eandelijk völ ’t besloet: “’t geet duur”. ’n Anleg van ne betonstroat um Boorn, kon beginnen.

Zee wussen van anpakken. Binnen de kotste keren harren trillende betonmaakmesienen d’r al völle stukke neerleg. Joa, dikke kookken beton, van elk, ’k deank, zo’n 20 meter lang. Mear, hoo wieder ’t op ’t Schip an gung, hoo troager et tempo wörden.

Oondertusken was ’t oorlogstied, en dan wee’j ’t wal. Ie könt d’r nich völ stoat meer op maken. Oeteandelijk lag d’r nen langen reep beton, dee nich duur ’t vekeer broekt kon wörden. Nog lange nich. De beade oet eanden missen ok nog de ansloeting op de duurgoande stroaten. ’t Weark lag stil, en bleef stil liggen.

Doar bieje “De Bonte Koe” ko’j boorn oet, naar ’t boetengebied van Hettum of vedan op Soasel opan. De twee oawergangen an de Zeanderense kaant, kwammen bieje “ ’n Potkaamp” bieje mekaa.

Foto van de rondweg omstreeks 1945 - 1946 gemaakt door dokter van der Veen (veearts). Op de foto hier, ziet u zijn zoon Albert.

Dan ko’j kiezen, ’n Hedeveeldseweg op naar Hettum, of leenksof, de Biefel oawer, naar ’t Welveeld. A’j naar “de Kogelboer” wollen of nog wieder op Deurningen an, dan ko’j bieje ’n Watertoren d’r oawerstekken. Drok boerenwagensvekeer was d’r nich. Dat maken dat den mooien gladden stroatweg vuur de jeugd, ne röstige spölstroat wörden. Wee in Boorn hef doar gin andeanken an, völle. Vuur weaieren (’n vleger oploaten), baandjagen (hoepelen), waandelen, harrelopen of rolschaatsen, was ’n Roondweg ’n ideaal spölterrein. Op de bree sleuter ko’j de weenterdag, as ’t tenminster good vreus, schaatsen en slinderen (glien op ’n smal iesbaantje). Dee stroat was wal vlak, mear mooi glad was aans. De trilmesienen harren ne geribbelde boawenloag noaloaten. ’t Beste mearken ie dat bieje ’t rolschaatsen. De beene trillen oe d’r gewoonweg nog ’n zetjen van noa. Mear, dee dik aanderhalven klometer lange weg, was oe dat dubbel en dwas waard.

Mienen spölkameroad Henk(ie) Hartkamp en ik, wiej harren oons ne koar in mekaa knooid. Nen groten hoolten bak maken, dat was ’t prebleem nich: met ’t dreaistel wörden wiej wat drokker. Veer kale fiertsrea opscharrelen, Dat gung ok nog wal zovöl. De assen (zonder lagering), warren twee dikke massieve

stangen van gewoon “boerenstaal”. “Brunnekreef” doar bieje ’t melkfabriek, har oons dee op lengte ofzaagd. Mooi, okdat was regeld. Dee stangen wörden oonder ’n bak en ’t dreaistel monteerd. An de oeteanden was ’n geatje boord; ’t Rad wörden d’r op schöawen, ne splitpen d’r duur(wat heet, gewoon nen kromme spieker) en de koar kon “lopen”. Vanzölf gung dat “lopen” natuurlijk nich. Ie mossen op zien minst met twee man ween. Eën zat d’r vuur op ’n bok, was “koetsier” za’k mear zeggen, en heul met de veute op ’t vuurstel, de richting in ’t ooge. Gewoon liekoet veuren, dat gung nog wal zovöl. Met ’n dik touw an ’t vuurstel ko’j haandmoatig wat bieje steuren. Mear a’j de bocht om wollen, dan kossen et ’n mennen; vuuural as ’t harre gung. Boeten “koetsier” ha’j d’r een neurig den de koar andrukken. Dat wisselen wiej regelmoatig of, aans heul ie ’n mood d’t nich in. Wiej zaggen wal ees ne rooie vrachtwagen met grote letters “H.A.K.A.” d’r op veuren (handelskamer). Dat was vuur oons ’n good vuurbeeld. Ok wiej neumen onnze “Transportfirma” de “HAKA” (Hartman / Kwast); dat kleunk good. ’t Stun ok met grote letters op ’n brödje achter an de koar. Wiej vevoeren wat ofvalpröttel, heupkes zaand, en zowat hen. Oons ennigste vaste weark wasa, op gezette tieden, bieje de leu earpel schellen ophalen.

Doar wörden köksel van kocht, vuur 't vearken dat achter in oonze schuur, in 't vearkenschot lear.

Henkie zien oaldste zuster denen in dee tied bieje veedokter van Veen, den in de buurt van 't gemeentehoes wonnen. Duur dee "konnektie" konnen wiej 'n veedokter dan ok wal as hofleaveransier" betitelen. 'k Deank nich dat'e zölf wus woar de schellen en kökkenofval bleewen; 't gun d'r um, van Veen was mooi van de schellen of, en dat warren d'r nog al wat. Dat et veuren hoast aaltied met 'n vaartje gung, dat ko'j oe deank ik wal vuurstellen. Heanigan kennen wiej nich. En alns wat beweegt en dreait, kan op 'n doer ok kepot goan. Mear, doar prakkezeren wiej nich oawer. Och, of en too ne speek oet 't rad, doar wol 't nog wal um. Noa veloop van tied ha'w, 'k deank duur al 't trillen oawer de ribbels, nen "waarmloper". Enen as har las van waarmwörden, kon 't nich meer maken en knappen spontaan of. De "wegenwacht" bestun d'r nog nich, mear an oonze koar har'e toch nich wat doon können. Hoogoet zol'e zeg hebben, da'w nich al te klook gangs warren; ach, "jongsweark" .

Doar stun wiej dan met ne scheef 'ezakte dreerads koar. Driefnat van 't zweet, noa 't völle wosselen, kwammen wiej met 'n kroam bieje 't hoes. De lol was d'r oons, duur de harre feiten, wal of. Ne aandere en bettere oplossing ko'w oons zo rap nich bedeanen en zo heul oonze "HAKA" vanzölf op te bestoan. Mear, wiej harren d'r völe plezear met beleawd, dat wal. Mangs, in volle vaart, op twee ra, ne boch nemmen, dat was aaltied spannend. Zol et good goan of zo'w met 't hele spul umsloan of op 'kop in 'n sloot terechte kommen? Doodsangsten he'w mangs oetéstoon. Mien zuster kan oe doar alns oawer vetellen. Bieje ne shearpe boch, heur ik eur nog schreewen: " 'k wil d'r of, 'k kan 't nich meer hopen, stoppen, stoppen!" Wiej harren d'r juist wille an dat 't zo spannend harre gun, en dan stoppen, dat kon nich. Remmen kon al helemoal nich, dee ha'w nich op de koar zitten. Wiej reupen danok: "zitten bliewen, hoolt oe vast en steur hopen, trekken!". Van onmach en spanning, kwammen wiej vaak nich met ne dreuge bokse in 't hoes. Da'w et d'r aaltied heelhoeds vanof hebt ebrach, dat mag wal 'n wonder heten. Met de bevrieding van Boorn

wörden 't rap aans an 'n roondweg. De soldoaten richen zich, an de Platenkaamp kaant, ne centrale kökken, ne bakkeriej en ne waskeriej in. Heanig, wiej d'r op of, en wiej nich alleen. Zukke lekkere witte Zweedse stoet en bottergelle cake ha'w nog nooit zeen of preuwd. Inees, harren de leu, noa vief joar, gin velet meer an rokeriej, sukkela en

snoopgood. Ok zeep, koffie en thee konnen de Boornsen wal broeken. A'j mear genog eier met brachen, dan ko'j völe 'e doan kriegen en kwam ie nen helen ean. Wiej keanden gin woord Engels, mear met "souvenir", ha'w rap duur woar 't um gung. In kotten tied is d'r heel wat ofsjacherd. Schoone, klearazie, draank, horloges, radio's, fietsbeane, stukke plexiglas, joa wat al nich, gungen vlot in aandere haande oawer. Ne goo wekke hef dizzen ruilhandel staandholen. Zo rap as dee soldoaten kwamen, zo rap brakken zee in ees ok wier op en vetrökken.

Weanigen tied later kwam d'r nen groten opslag en 'n bevuurroadingstation van benzine. Nich te tellen, hoo völe greune jerrycans doar moandenlaaank wal nich bint an- en ofvoerd, opslagen, of veweark. Ne grote bedriewigheid opzich, en dat wörden alleen nog mear slimmer. 'n Roondweg gaf eur doar alle ruimte vuur. Grös wol d'r hoast nich meer greuien. Alns zag d'r broen vebraand oet, de grond in 'n bearm en de sleute, was kats vezöppen in 'n benzine. Eandelijk, ok dat gedoo gung doar wier vot: 't wörden d'r wier röstig op 'n roondweg. Mear 't doeren nich zo heel lang, of 't weark an dee betonstroat kwam wier wat op gang. 't Hef d'r trouwens nog wal völe moanden vuurholen, vuur en aleer et duurgoande vekeer d'r oawer kon. Toe ha'w wier drok vekeer, mear doar ha'w "'n roondweg um Boorn" ok vuur kregen. En noe he'w kotan wier 'n prebleem. 'n Roondweg löp noagenog wier dwas duur Boorn. De geschiedenis herhaalt zich. Kriege wiej woareagens heelmoal boetenof, nen niejen roondweg? 't Kan hoast nich aans. Met good oawerleg en 'n betje anpassen, könt de geleerden d'r misschien van de bestoande stroat wal wier ene grote spölräume van maken, of 'n rekreatiepark anleggen. Ie weet 't joa mear nooit. De tied zal et leren.

Opmerkingen:

1. De Rondweg is aangelegd in opdracht van Rijkswaterstaat, die daartoe op 20 mei 1939 het besluit nam. Het grondwerk is direct daarna aanbesteed op 07 juli 1939;
2. De eerste werkzaamheden aan de Rondweg na het verkrijgen van de gronden startte omstreeks 1939-1940;
3. Op 31 januari 1941 is het verhard en vlak daarna kwamen de werkzaamheden stil te liggen door gebrek aan materiaal;
4. Het is niet bekend wanneer de werkzaamheden aan de weg na de Tweede Wereldoorlog weer zijn begonnen. Wel is bekend dat de weg werd geopend op 29 augustus 1947.